

Література:

1. Маковский М.М. Английская диалектология: современные английские территориальные диалекты Великобритании / Марк Михайлович Маковский. – М.: Высшая школа, 1980. – 191 с.
2. Уфимцева А. А. Опыт изучения лексики как системы (на материале английского языка). Изд. 3-е. / Анна Анфилофьевна Уфимцева. – М.: КомКнига, 2010. – 288с.

СЛОВОТВІРНІ СТРУКТУРИ ТЕРМІНІВ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

В.В. Ліпінська

викладач,

Національний технічний університет України «КПІ»

Термінознавство завжди було і залишається актуальним і перспективним напрямом дослідження в лінгвістичній науці. Систематизація англійських терміносистем окремих галузей останнім часом набуває особливого значення. Говорячи про сферу надання туристичних послуг, можна зазначити, що вона в значній мірі орієнтована на використання обширної словникової бази, запозиченої з інших мов. Через історичні і соціальні причини в професійній галузі туризму найбільш уживаною вважається англійська мова. Вивчення лексики індустрії туризму в англійському мовознавстві становить інтерес як для лінгвістів, так і для фахівців галузі туризму, оскільки ця галузь дуже активно розвивається і перетворюється на досить розгалужену і перспективну галузь. Саме в середині ХХ століття відбувається різке збільшення числа нових спеціальних лексичних одиниць в межах англійської туристичної та української туристичної термінологій. Багатоваріантні підходи до вирішення різних проблем саме у туризмі представлені у наукових працях таких авторів, як

Е.Т.Белан, М.Б. Біржакова, Л.В. Виноградова, С.В. Мельниченко, В.К.Сеніна, Т.Г. Сокол, Т.І. Ткаченко, Г.І. Шипулина та інші.

Сфера понять, позначених термінами, що відносяться до туристичної термінології, пов'язана, перш за все, з людиною. В даний час відзначається зростання інтересу до людини і до всіх явищ, з нею пов'язаних, що відбивається в мові, в тому числі і в туристичній термінології. Туристична галузь характеризується значною кількістю різних видів діяльності, що у комплексі формують індустрію туризму. Всі термінологічні одиниці можна поділити на дві великі категорії — однокомпонентні та багатокомпонентні. Утворення термінів в українській та англійській мовах може відбуватися декількома основними способами:

1. Вторинна номінація — використання наявного в мові слова для називання наукового поняття: *tour, море - безмірний водний простір, тому безмірна кількість чогось може бути названа морем.*

2. Словотвірний — утворення термінів за допомогою префіксів, суфіксів, складанням слів і основ, скороченням слів: *bearer - носильник, excursionist - турист, aircrew - льотний склад, doorman - швейцар; провідник.*

3. Синтаксичний — використання словосполучень для називання наукових понять: *accommodation ladder - посадочний трап.*

4. Запозичення — називання наукового поняття іншомовним словом: *бранч, кемпінг, кайонінг, рафтинг, чартер, отель, пентхаус* [3, с. 35].

Дослідження **однокомпонентних** термінів англійської та української терміносистем міжнародного туризму показало, що серед термінів обох систем найбільшу частину складають іменники:

- англійська терміносистема: *motel - мотель, resort – курорт;*
- українська терміносистема: *турпродукт, готель, ресторан, круїз.*

Обидві терміносистеми містять також значну кількість термінів-слів, виражених дієсловами:

- англійська терміносистема: *preregister - записатися заздалегідь, reroute - змінювати маршрут, stopover – зупинятися в дорозі.*

– українська терміносистема: *подорожувати, мандрувати, заселяти, обслуговувати, бронювати, реєструвати, страхувати, обмінювати*, тощо.

Крім цього обидві терміносистеми вміщують значну кількість прикметників [2, с. 109]:

– англійська терміносистема: *non-transferable* - що не підлягає передачі, *dutiable* - обкладений митом, *seasonal* - сезонний;

– українська терміносистема: *пригодницький (тур), рекреаційні (ресурси), транспортне (обслуговування), обзорна (екскурсія)*.

Однокомпонентні терміни служать для позначення понять, які є базовими, основними в даній галузі знання, і в середньому вони використовуються частіше, ніж багатоконпонентні терміни.

Багатоконпонентні терміни-словосполучення міжнародного туризму мають різну структуру і складають значну частину даної термінології. Найпоширенішими з них в обох мовах є дво- та трикомпонентні терміноодиниці [1, с. 145]:

N + N: *departure time* - час відправлення, *hospitality suite* - номер в готелі, *де пропонують безкоштовні напої*;

A + N: *promotional fare* - пільговий тариф, *green tourism* - екотуризм;

PI + N: *flying boat* - гідроплан, *receiving agent* - агент-одержувач;

PII + N: *graded hotel* - ранжирований готель, *unaccompanied baggage* - несупроводжуваний багаж;

Num + N: *first-class* - першокласний, *five-star* - п'ятизірковий.

Найпродуктивнішими структурними моделями українських двокомпонентних термінів є наступні моделі:

Im + Im: *бізнес план, подорож автостопом, преїскурант цін*;

Im + Пр: *екскурсійна діяльність, рекреаційні ресурси*;

Im + Числ: *перший клас, тризірковий готель, триразове харчування*;

Поряд з двокомпонентними терміноодиницями, значну роль також відіграють трикомпонентні терміни. Англійські терміни-словосполучення

туристичної сфери найчастіше утворюються за наступними моделями [1, с. 145]:

N + N + N: *hotel occupancy rate* - щільність заселеності готелю;

A + N + N: *frequent flyer program* - бонусная програма авіакомпанії для пасажирів, що часто літають.

Трикомпонентні терміни-словосполучення в українській терміносистемі міжнародного туризму є менш поширеними. Серед найбільш продуктивних моделей можна виділити наступні [3, с. 97]:

Ім + Ім. + Ім: *технологія бронювання місць*;

Ім + Ім + Пр: *індекс туристичної привабливості*.

Найбільшою проблемою української терміносистеми міжнародного туризму є наявність великої кількості запозиченої лексики: з англійської (*сноуборд, бізнес-клас, віндсерфінг, дайвінг, шоп-тур, дьюті-фрі, тощо*), з французької (*консьєрж, ресторан, екіпаж*), а також з латинської (*ануляція*), з іспанської (*кафетерій*), з польської (*квартира*), з голландської (*гавань, рейс*), з німецької (*агент, вантаж*), з тюркської (*караван*) і т.д. Однак найбільшу кількість запозичень становлять запозичення з англійської мови.

Таким чином, терміносистема туризму є відкритою, динамічною, постійно оновлюваною системою, яка налічує великий пласт термінів. Це явище обумовлене високою мірою популярності такої галузі людської діяльності, як міжнародний туризм, і, в результаті, перетворенням її на вельми розгалужену і перспективну народногосподарську галузь. Зважаючи на те, що термінологія туризму використовується не тільки спеціалістами галузі, а і безпосередніми користувачами її послуг, в основі лексики лежить загальноживана мова, доповнена специфічними термінами.

Література:

1. Біян Н.О. Лексико-семантична та структурна класифікація термінів в англійській мові/ Н.О. Біян. – Львів: Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка. Іноземна філологія. – 2009. – [Вип. 121] – С. 142-149.

2. Виноградова Л. В. Термины туризма в русском и английском языках / Л. В. Виноградова // Материалы второй научно-практической конференции молодых ученых-гуманитариев: Матер, конф.; Великий Новгород (18–19 декабря 2009г.) / Под ред. Е.В. Сергеевой, М.Н. Щетинина; НовГУ им. Ярослава Мудрого. – Великий Новгород, 2009. – С. 107–111.
3. Шипулина Г.И. Формирование туристской лексики в современном русском языке / Г.И. Шипулина – М.: Наука, 1981, – 186 с.

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ПОРОДЖЕННЯ МОВЛЕННЕВО-МУЗИЧНОГО ТВОРУ

В.В. Марченко

*аспірант кафедри теорії, практики та перекладу французької мови,
Національний технічний університет України «КПІ»*

У колі загальних проблем мовленнєво-музичної комунікації особливе місце займає вивчення мовленнєво-музичного твору як цілісного механізму, утвореного за рахунок взаємодії засобів різних рівнів мовної та музичної систем. Проте недостатньо дослідженим лишається питання ролі комунікативно-когнітивних механізмів у процесі породження та сприйняття мовленнєво-музичного твору. У зв'язку з цим мета нашої праці полягає в обґрунтуванні синергетичної моделі породження і сприйняття мовленнєво-музичного твору.

Під час побудови синергетичної моделі ми виходили з поширеної серед науковців (див., напр., [7, с. 90-91] думки про те, що мовленнєво-музичний твір слід розглядати як полікодовий текст, побудований на поєднанні у спільному знаковому просторі семіотично гетерогенних складових – вербального тексту в усній або письмовій формі та знаків іншої (у цьому випадку – музичної) системи. Саме розуміння мовленнєво-музичного твору як полікодового тексту, що функціонує в пісенному дискурсі, дозволило нам розглядати процеси його породження та сприйняття за аналогією до комунікації.